

Til lovforslag nr. L 23. Skriftlig fremsættelse (8. oktober 2003)

Justitsministeren (Brian Mikkelsen):

Herved tillader jeg mig for Folketinget at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af retsplejeloven og forskellige andre love (Offentlighed i retsplejen).

(Lovforslag nr. L 23).

Hovedformålet med lovforslaget er at udvide adgangen til aktindsigt ved domstolene og i øvrigt at modernisere retsplejelovens regler om offentlighed i civile sager og straffesager med henblik på at sikre større åbenhed og indsigt i domstolenes arbejde.

Størst mulig åbenhed og indsigt i domstolenes arbejde er efter regeringens opfattelse en forudsætning for, at der i offentligheden kan være en fortsat bred tillid til retsvæsenet.

Lovforslaget bygger på Retsplejerådets betænkning nr. 1427/2003 om reform af den civile retspleje II (Offentlighed i civile sager og straffesager) og svarer i det væsentlige til Retsplejerådets lovudkast.

Lovforslaget indeholder følgende hovedpunkter:

1) Der foreslås en almindelig adgang til aktindsigt i domme og kendelser i civile sager og straffesager. Dette er en væsentlig udvidelse af adgangen til aktindsigt i forhold til de gældende regler, hvor aktindsigt er betinget af ”retlig interesse”.

Den foreslåede almindelige adgang til aktindsigt i domme og kendelser indebærer, at enhver som udgangspunkt vil have ret til at få udleveret kopi af domme og kendelser i både civile sager og straffesager. Særligt følsomme civile sager, f.eks. sager om ægteskab og forældremyndighed, foreslås dog undtaget fra adgangen til aktindsigt. Det samme gælder straffesager, der er afsluttet for mere end 1 år siden. 1 år må anses for en passende frist, idet hovedformålet med

forslaget er at give offentligheden bedre mulighed for indsigt i aktuelle retssager.

Det foreslås endvidere, at forklaringer afgivet i lukkede retsmøder og forklaringer, der er omfattet af et referatforbud, skal være undtaget fra aktindsigt. Lovforslaget indeholder herudover regler om, at adgangen til aktindsigt efter en konkret vurdering kan begrænses af hensyn til statens sikkerhed, forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser samt beskyttelse af oplysninger om enkeltpersoners rent private forhold eller virksomheders erhvervshemmelse.

Der er allerede i dag tradition for en høj grad af åbenhed og offentlig indsigt i retssager, herunder i straffesager. Straffesager behandles f.eks. som hovedregel for åbne døre, hvor enhver har mulighed for at overvære sagen, og domme i straffesager kan som udgangspunkt refereres offentligt, herunder med oplysning om domfældtes navn.

Den foreslåede almindelige adgang til aktindsigt i domme og kendelser mv. afspejler princippet i grundlovens § 65, stk. 1, om videst mulig offentlighed i retsplejen i lyset af det moderne rets- og informationskrav. Udviklingen har gjort det naturligt, at den traditionelle adgang til at overvære retsmøder suppleres med en adgang til også i skriftlig form at gøre sig bekendt med de afgørelser, som domstolene træffer.

De foreslåede regler, der som nævnt indebærer en væsentlig udvidelse af adgangen til aktindsigt i domme og kendelser mv., er i vidt omfang begrundet i domstolenes særlige forfatningsmæssige stilling, som efter regeringens opfattelse taler for, at domstolenes afgørelser som udgangspunkt bør være tilgængelige for enhver, uanset at der dermed vil kunne være en større adgang også til følsomme oplysninger. Som nævnt indeholder lovforslaget imidlertid samtidig en række